

Õiguskantsler

Teie 09.06.2014 nr

Meie 17.07.2014 nr 6-4/140887/1403086

Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta

Austatud

Täna Teid pöördumise eest, milles palusite minu seisukohta Kuusalu valla küladele raha jaotamise korra osas. Osutasite, et raha jaotatakse ainult küladele, kus on külavanem, ning et Viinistu külal puudub külavanem, kuid on moodustatud külaselts. Leidsite, et tegemist on ebavõrdse kohtlemisega.

Analüüsisin Teie avalduse alusel Kuusalu Vallavolikogu 18.06.2014 määruse nr 24 „Kuusalu valla küladele eraldatud vahendite jaotamise kord“ (vahendite jaotamise kord) § 2 lg 1 Eesti Vabariigi põhiseadusele (PS) vastavust ning ei tuvastanud selle põhiseadusvastasust. Selgitan seda alljärgnevalt.

Vahendite jaotamise korra § 2 lg 1 kohaselt eraldatakse rahalisi vahendeid küladele, kus on vastavalt kehtivale korrale valitud külavanem.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 58 lg 1 kohaselt võidakse aleviku või küla koosolekul valida aleviku- või külavanem. KOKS § 58 lg 2 kohaselt sätestatakse vallavalitsuse ülesannete täitmine aleviku- või külavanema poolt lepinguga. KOKS § 58 lg 3 kohaselt võib volikogu võtta vastu vallasisese linna linnapea, aleviku, alevi- ja külavanema statuudi, milles määratakse vallasisese linna linnapea, aleviku, alevi- ja külavanema valimise kord, kandidaadile esitatavad nõuded, õigused ja kohustused ning volituste kestuse periood (sealjuures vallasisese linna linnapea, aleviku, alevi- või külavanema volituste kestus ei ole piiratud volikogu volituste kestusega).

Olemuslikult kuulub küsimus, kellele ning millistel tingimustele kohaliku omavalitsuse üksuses raha jagada, eelarve planeerimise valdkonda, mida kaitseb kohaliku omavalitsuse finantsgarantii.

Riigikohus on osutanud, et finantsgarantii on aluseks omavalitsusüksuste rahastamise korraldusele ning et PS § 154 lõikest 1 tulenev õigus ja kohustus otsustada ning korraldada seaduse alusel iseseisvalt kõiki kohaliku elu küsimusi eeldab ka otsuste tegemist selle kohta, kuidas kasutada kohaliku elu küsimuste lahendamiseks ette nähtud raha.¹

¹ RKÜKo 16.03.2010 nr [3-4-1-8-09](#), punktid 54 ja 61.

Küladele raha jaotamine on kohaliku omavalitsuse enesele võetud kohalik ülesanne. Riigikohus on leidnud, et: „Kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigusest tulenevalt on kohalikul omavalitsusel õigus otsustada, milliseid toetusi, soodustusi ja teenuseid ta pakub lisaks põhiseadusest ja seadusest tulenevatele kohustuslikele teenustele. Kuigi kohalik omavalitsus peab igal juhul arvestama PS §-s 12 sätestatud võrdse kohtlemise nõuet, on omavalitsus oma valikutes vabam, kui tegemist ei ole toetuste või teenustega puudust kannatavatele isikutele ega seesuguse toetuse või teenusega, mida isik saaks omavalitsuselt omavalitsusel lasuva kohustusliku ülesande tõttu nõuda. Põhiseadus ei näe ette absoluutset keeldu isikuid erinevalt kohelda, vaid isikuid võib erinevalt kohelda, kui on olemas legitiimne eesmärk ja see on proportsionaalne.“²

Arvestan kokkuvõttes, et seadusandja on näinud ette külaelul korraldamise täiendava võimaluse just külavanema institutsiooni kaudu, põhimõtteliselt on igal külal võimalik külavanem valida (s.t selleks puuduvad õiguslikud takistused – kas selleks tegelikult kandidaat leitakse, on kohalike elanike valmisoleku küsimus), Kuusalu vallal on eelarveliste vahendite jaotamise tingimuste seadmisel lai kaalutlusruum ning pealegi ei ole välistatud Viinistu külale raha jaotamine eelarvest otse või muul õiguslikul alusel (s.t väljaspool vahendite jaotamise korra rakendamist). Seetõttu ei tuvastanud ma vahendite jaotamise korra § 2 lg 1 vastuolu PS § 12 lõikest 1 tuleneva üldise võrdsuspõhiõigusega.

Ühtlasi osutan täiendavale võimalusele külavanema leidmisel. Kuusalu Vallavolikogu 28.05.2014 määruse nr 18 „Kuusalu valla külavanema statuut“ § 2 lg 2 kohaselt võidakse külavanem valida ka mitmele külale (sel juhul peab valitav isik olema nendest küladest ühe registrijärgne elanik). See tähendab, et välistatud ei ole mõne teise küla külavanema valimine ühtlasi ka Kuusalu valla külavanemaks.

Täna Teid veelkord pöördumast ning loodan, et esitatud selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Liina Lust 693 8429
Liina.Lust@oiguskantsler.ee

² RKPJKo 08.03.2011, nr [3-4-1-11-10](#), punktid 61 ja 62.